

Moderation And Mediation Role of Teaching Image In The Relationship Between Preferring Teaching And Attitude

Öğretmenliği Tercih Etme ile Tutum Arasındaki İlişkide Öğretmenlik İmajının Düzenleyicilik ve Aracılık Rolü

Mehmet ŞATA

Dr. Öğr. Üyesi ◆ Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi ◆ mehmetwsata@gmail.com ◆ OrcID: 0000-0003-2683-4997

Ergün Cihat ÇORBACI

Arş. Gör. ◆ Gazi Üniversitesi ◆ e.cihat.corbaci@gmail.com ◆ OrcID: 0000-0002-7874-956X

Mahmut Sami KOYUNCU

Dr. Öğr. Üyesi ◆ Afyon Kocatepe Üniversitesi ◆ koyuncumsami@gmail.com ◆ OrcID: 0000-0002-6651-4851

Özet

Bu çalışmada öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum düzeyleri ile öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri arasındaki ilişkide öğretmenlik mesleki imajının aracılık ve düzenleyicilik rolünün incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda nicel araştırma yaklaşımına dayalı yordayıcı korelasyonel model aracılığıyla araştırma yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemi, uygun örnekleme yöntemi ile seçilen 663 öğretmen adayından oluşmaktadır. Veri toplama araçları olarak; öğretmenliğe yönelik tutum ölçeği, öğretmenlik mesleğini tercih etme ölçeği ve öğretmenlik imajı ölçeği kullanılmıştır. Toplanan verilerin analizinde ise betimsel istatistikler, korelasyon analizleri, doğrulayıcı faktör analizi ve genelleştirilmiş doğrusal aracılık modeli ile düzenleyicilik modeli kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, öğretmenlik mesleği imajının, öğretmenliğe yönelik tutum ile öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri arasındaki ilişkide kısmi aracılık rolüne sahip iken düzenleyici rolü göstermediği tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar öğretmenliğe yönelik tutum düzeyi ve öğretmenliği tercih etme arasındaki ilişkide mesleki imajın aracı olduğu göz önüne alındığında, mesleki imaja yönelik algı düzeyini yükseltmek için gerekli önlemler alınmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Tutum, Öğretmenliği tercih etme, Mesleki imaj, Aracılık rolü, Geçerlik

Abstract

The aim of this research is to examine the mediation and moderation role of the professional image of teaching in the relationship between teacher candidates' attitudes towards the teaching profession and their reasons for choosing the teaching profession. For this purpose, the research was conducted through a correlational model based on the quantitative research approach. The sample of the study consists of 663 pre-service teachers selected by convenient sampling method. Data collection tools consist of the scale of attitude towards teaching, the scale of choosing the teaching profession, and the scale of teaching image. In the analysis of the collected data, descriptive statistics, correlation analysis, confirmatory factor analysis, generalized linear mediation model, and moderation model were used. As a result of the study, it was determined that the image of the teaching profession had a partial mediation role in the relationship between the attitude towards teaching and choosing the teaching profession but did not show the moderation role. According to the results, considering that professional image is a mediator in the relationship between the level of attitude towards the teaching profession and choosing the teaching profession, necessary measures should be taken to increase the level of perception towards the professional image.

Keywords: Attitude, Choosing for teaching, Professional image. Mediation role, Validity

1. Introduction

Education is defined as an essential and complex system that prepares the individual for life in cognitive, affective, and psychomotor areas and contributes to the development of a society or nation (Özgenel et al., 2019). The element that has an important place in this system and makes an essential contribution to the functioning and development of the system is the teacher (Ansari & Malik, 2013; Kiroğlu & Elma, 2009). Especially during the pandemic period, the importance of the teaching profession has emerged once again in both distance education and face-to-face education.

According to Article 43 of the Basic Law of National Education numbered 1739, teaching is defined as "a special profession that takes on the duty of education, training and related management of the state" (Official Gazette, 1973). However, in the age we live in, individuals' qualities should differ. Undoubtedly, the most critical role in gaining these qualifications is education and teachers. In modern societies, teachers are seen not only as technical staff who carry out education and training but also as role models for students and society. This situation requires teachers to have more distinguished characteristics than other occupational groups. These are superior cognitive features, creativity, adaptability, positive attitudes towards students and teaching, enjoyment of communication with students, friendly approach to students, avoiding judgmental behaviors, good use of mother tongue, interest in literature and reading, interest in music and painting, to give importance to personal development, to have self-confidence, to be sensitive and helpful, to be able to empathize, to exhibit democratic behaviors (Şişman, 2002). The idea that "why individuals choose the teaching profession" and "how they see the teaching profession" reveals the fact that teaching is not an ordinary career, but a profession that should be thoughtfully and seriously considered at almost every stage (Özbek et al., 2007). In addition, examining the attitudes of individuals who prefer the teaching profession towards the teaching profession is also important in terms of the teaching profession.

There are many studies on the attitudes of teacher candidates towards the teaching profession in Turkey and they show that the attitudes of teacher candidates towards the teaching profession are generally positive (Abbasoğlu & Öncü, 2013; Akpınar et al., 2006; Akyol & Aslan, 2006; Alım & Bekdemir, 2006; Bozdoğan et al., 2007; Çapa & Çil, 2000; Çetinkaya, 2009; Çiçek-Sağlam, 2008; Demirtaş et al., 2011; Doğan & Çoban, 2009; Dönmez & Uslu, 2012; Karatekin et al., 2015; Temizkan, 2008; Tezcan & Genç, 2015).

It is known that one of the factors that most affect the attitudes towards the teaching profession is the reason for choosing the teaching profession (Özder et al., 2010). It has also been found in previous studies that there is a significant relationship between the attitude towards the teaching profession and the preference for teaching (Lim et al., 2000; Liu, 2010). Similarly, studies have shown that there is a significant difference between teacher candidates' attitudes towards the teaching profession and their reasons for choosing teaching as a career (Alkan, 2018; Kılınçer & Afacan, 2019). In general, in studies examining the relationship between the attitude towards the teaching profession and choosing the teaching profession, it has been determined that those who prefer teaching willingly have a positive attitude towards teaching (Çiçek-Sağlam, 2008; Gürbüz & Kisoğlu, 2007; Hacıömeroğlu & Taşkın, 2010; Özder et al., 2010). Özcan and Eranlı (2018) determined that students who chose the teaching profession had a higher attitude towards the teaching profession than students who did not.

It can be said that one of the factors affecting attitudes towards the teaching profession is the image of teaching because there are studies in which the attitude towards teaching and the image of teaching are related to one another (Low et al., 2011; Ünsal & Bağçeci, 2016). The concept of the image was first introduced by Sidney Levy in 1955. Image is defined as "the sum of beliefs, attitudes, and

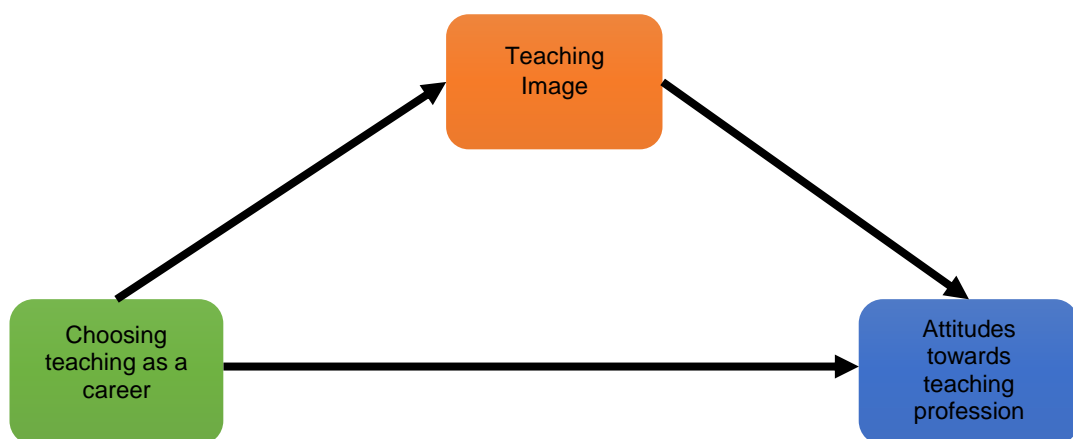
impressions of individuals and groups about certain objects” (Barich & Kotler, 1991, p. 94; Güdüm & Kavas, 1993, p.20). A professional image is defined as the evaluation of a profession by the society, the general acceptance of this evaluation (Emiroğlu, 2000) or the sum of the beliefs, ideas, and impressions that people have about a profession (Bağçeci et al., 2013; Roberts, 2003), or the generalizations that an individual makes about a particular profession (Gottfredson, 1981).

The teaching profession, unlike some other professions, requires being in contact and interaction with a wide range of people. How the teaching profession is perceived by the society, that is, the society’s impressions on the teachers and the perceptions of the society towards teaching determine their professional image (Polat, 2011). In addition, it can be said that the perceptions of those who practice the teaching profession shape their professional image perceptions, and this image perception is also a determinant in their attitudes towards their organizations along with their profession (Özdemir & Orhan, 2020).

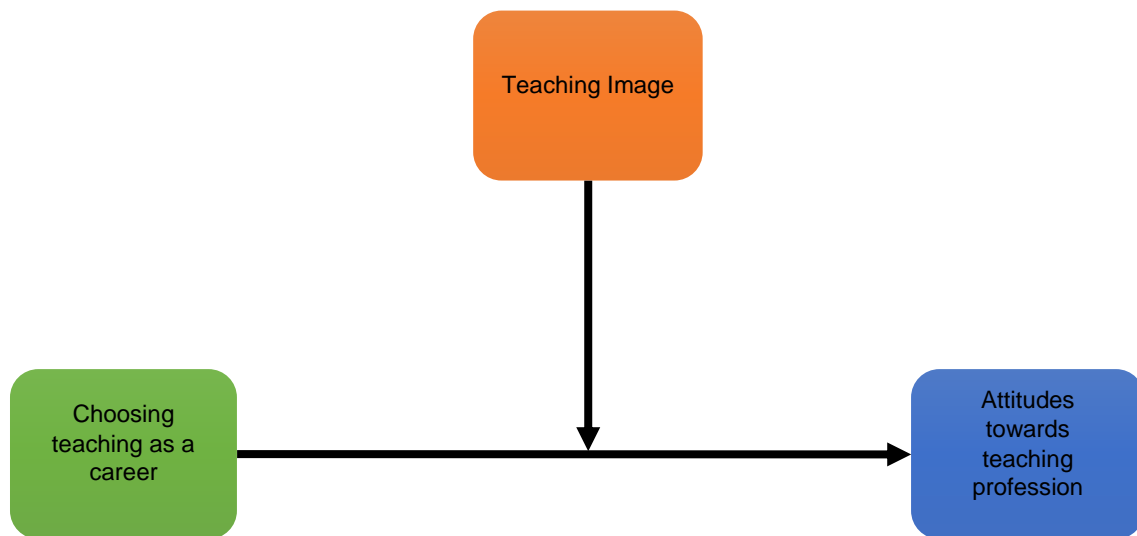
When the literature is examined, it has been determined that the attitude towards the teaching profession, the image of teaching, and the preference for the teaching profession are related to each other. To reveal these relationships, it is aimed to examine the mediation and regulatory effect of the image of the profession in the relationship between the attitude towards the profession, which has an important place in the teaching profession, and the preference for the profession. In this way, it is thought that determining the indirect effects of the image of teaching, which is thought to affect the attitude towards teaching, will contribute to the development of the teaching profession. In addition, it is crucial to reveal the choice of the teaching profession, the image of teaching, and attitudes towards teaching from the perspective of teacher candidates in the research. However, there are constant changes in teacher training practices and teachers' working conditions. For this reason, it is imperative to carry out current research on determining the attitudes of students studying in teacher training programs towards the teaching profession (Üstüner, 2006).

Within the scope of the research, (1) the model showing the mediation effect of the teaching image in Figure 1, which was established with the generalized regression analysis considering that the professional image may have a mediating role in the relationship between the attitude towards the teaching profession and choosing the profession as a career, and (2) the model showing the moderation effect of the teaching image in Figure 2, which was established to examine the relationship between the attitude towards teaching and choosing the teaching as a career considering whether it is affected by the teaching image (whether it depends on the teaching image), were tested.

Figure 1. The Model That Shows the Mediation Effect of Teaching Image

Figure 2. The Model That Shows the Moderation Effect of Teaching Image

2. Method

2.1. Research Model

This study is descriptive research that uses a quantitative approach since it examines the mediating role of another variable in the relationship between two variables. The goal of this research model is to describe the existing situation as it is and to define the relationship between the variables (Karasar, 2012). In describing the existing situation, the large sample size contributes to the reliability of the measurements and the validity of the inferences made based on the measurements. In this context, a large sample has been reached in the present study.

2.2. Sample and Population

While the research population consists of pre-service teachers, the sample consists of 758 pre-service teachers determined by the convenient sampling method, one of the non-random sampling methods. During the data screening and cleaning process, it was determined that some participants had missing data and outliers, and they were excluded from the data set. The results of the research were reported on a total of 663 pre-service teachers. The accessibility of the participants was influential in the selection of the teacher candidates within the scope of the research. Pre-service teachers participated in the study voluntarily in the fall term of 2020-2021. The research sample consists of individuals studying at a state university in the Eastern Anatolia Region. The participants' socio-demographic information is given in Table 1.

Table 1. Frequency And Percentages of Pre-Service Teachers Regarding Their Socio-Demographic Information

Variables	Groups	Frequency (f)	Percentage (%)
Gender	Male	231	34.8
	Female	432	65.2
Department	“Science Teaching	6	0.9
	Elementary Mathematics Teaching	154	23.2
	Music Teaching	35	5.3
	Pre-school teaching	161	24.3
	Psychological Counseling and Guidance	69	10.4
	Art Teaching	21	3.2
	Elementary School teaching	59	8.9
	Social sciences teaching	94	14.2
	Turkish language teaching	62	9.3
	Missing”	2	0.3
Grade	1 st grade	314	47.4
	2 nd grade	127	19.2
	3 rd grade	180	27.1
	4 th grade	42	6.3
Age	“18-19 years	161	24.3
	20 years	153	23.1
	21 years	150	22.6
	22 years	78	11.8
	23 years and above”	121	18.3
Socioeconomic status of the family	0-2000 ₺	293	44.2
	2001-4000 ₺	240	36.2
	4001-6000 ₺	93	14.0
	6001-8000 ₺	24	3.6
	8001 ₺ and above	13	2.0
Total		663	100

Table 1 indicates that most of the participants are female, and they are in the 1st grade. Based on departments, the highest number of participants consists of pre-service teachers studying elementary mathematics and pre-school teaching. In terms of the age of participants, most of them are between 18 and 19, and the 22-year-old participants are the least. The monthly income level of most families of the teacher candidates was low.

2.3. Data Collection Tools

In line with the purpose of the research, personal information form, the scale of choosing the teaching as a career developed by Övet (2006), the image of teaching scale developed by Özgenel et al. (2019), and the scale of attitude towards teaching as a profession developed by Erkuş et al. (2000) were used as data collection tools. The psychometric properties of the measurement tools are given in the aforementioned order.

The scale of choosing teaching as a career is a five-point Likert-type self-report measurement tool consisting of four sub-dimensions (consciousness, assurance, ideal and influence) and twenty items. The scale was developed to determine the factors that affect teacher candidates in choosing the teaching profession. While exploratory factor analysis was performed to collect evidence for the

construct validity of the measurements obtained from the measurement tool, Cronbach's alpha coefficient (0,846), one of the internal consistency coefficients, was used for the reliability of the measurements. As a result of the analyzes made, it has been reported that the measurements obtained from the measurement tool are reliable and valid (Övet, 2006).

“The teaching image scale is a measurement tool with a five-point Likert scale, which consists of four sub-dimensions (Personal Characteristics, Professional Characteristics, Social Status and Professional Preferences) and nineteen items, and is a measurement tool with a five-point Likert scale. Cronbach's alpha coefficient (0.86), test-retest, and item-total score correlations were examined in order to collect evidence for the reliability of the measurements obtained from the measurement tool. The scale was developed to determine how the professional images of teachers are perceived by the society (parents). In order to provide evidence for the validity of the inferences made based on the measurements obtained from the measurement tool, exploratory and confirmatory factor analysis and independent samples t-test analysis of the lower and upper groups were performed. As a result of the analyzes made, it was stated that the measurements obtained from the relevant measurement tool were reliable and valid (Özgenel et al., 2019).”

“The scale of attitude towards teaching as a profession is a five-point Likert scale, consisting of one dimension and twenty-three items. In terms of psychometric properties of the scale, item-total score correlations and Cronbach's alpha coefficient (0,99) were used” to provide evidence for the reliability of the measurements, while “analysis of variance and exploratory factor analysis were used to provide evidence for the validity of the measures.” The scale was developed to determine the attitudes towards the teaching profession of students who have completed secondary education and who continue to teacher training institutions and programs. As a result of the analyzes, it has been reported that the measurements obtained from the measurement tool are reliable and valid (Erkuş et al., 2000).

2.3.1. Normality, Reliability and Validity Analysis of Measurement Tools

The “values of skewness and kurtosis were examined to determine the distribution” of the measurements obtained from the scales used within the scope of the research, and the findings are given in Table 2.

Table 2. *The Values of Skewness and Kurtosis of The Measurements Obtained from The Measurement Tool*

<i>Scales and sub-dimensions</i>	<i>Skewness</i>	<i>SE</i>	<i>Kurtosis</i>	<i>SE</i>
Choosing Teaching, sub-dimension 1	-0.901	.095	0.822	.190
Choosing Teaching, sub-dimension 2	0.052	.095	-0.775	.190
Choosing Teaching, sub-dimension 3	-0.759	.095	-0.339	.190
Choosing Teaching, sub-dimension 4	1.228	.095	0.340	.190
Choosing Teaching (whole scale)	-0.747	.095	0.733	.190
Image Scale, sub-dimension 1	-0.519	.095	-0.203	.190
Image Scale, sub-dimension 2	-1.417	.095	0.675	.190
Image Scale, sub-dimension 3	-0.478	.095	0.172	.190
Image Scale, sub-dimension 4	-0.284	.095	-0.187	.190
Image Scale (whole scale)	-0.202	.095	-0.017	.190
Attitude Scale	-0.853	.095	0.396	.190

Table 2 illustrates that the skewness and kurtosis values of the total scores obtained from the scales were in the range of -1 and +1 and it was accepted that the measurements were close to the normal distribution. After checking the normal distribution of the measurements obtained from the measurement tools, the evidence for the reliability and validity of the measurements were collected. For this purpose, confirmatory factor analysis was used to provide evidence for the construct validity of the measurements, and Cronbach's alpha, stratified Cronbach's alpha, and McDonald's omega coefficients were calculated to prove reliability. Since the scale of preference and image scale, which are among the measurement tools used within the scope of the research, have more than one dimension, the correlations between these dimensions were calculated. It was determined that the correlations between the dimensions of the preference scale were statistically significant and low and moderate (between .22 and .64), while the correlations between the dimensions of the image scale were statistically significant and low (between .20 and .29). Since the relationships between the dimensions of the scales were significant and the total score was obtained in the original studies, the total scores of the multi-dimensional scales were also taken in the current study.

Some assumptions need to be tested for the estimations obtained by confirmatory factor analysis to be accurate and consistent. In this context, firstly, the missing values in the data set were determined and excluded from the dataset. Then, outliers were determined and excluded from the study. Another assumption is the sufficient sample size, and it is seen that the data set in this study is adequate. For the multicollinearity problem, inter-item correlations were examined, and there was no correlation greater than .80 for all binary variables. Finally, relative multivariate kurtosis values were calculated for the distribution of the data obtained from the measurement tools, and it was determined that the measurement tools within the scope of the study did not show multivariate normality (RMK = 1.294 for image, RMK = 1.198 for preference, and RMK = 1.747 for attitude). Since multivariate normality was not supported, the maximum likelihood with robust standard errors (MLR) was preferred as the parameter estimation method (Brown, 2015, p.76). All assumptions have been tested, and CFA results are presented to prove the validity of the measurements obtained from the scales. Model fit indices of the scales are given in Table 3.

Table 3. Model Fit Indices For The Scales

<i>Model fit indices</i>	<i>Choosing Teaching Scale</i>	<i>Choosing Teaching Scale Second-Order</i>	<i>Image Scale</i>	<i>Image Scale Second-Order</i>	<i>Attitude Scale</i>
RMSEA	.093	.095	.069	.072	.095
RMSEA (%90 GA)	.088-.098	.090-.010	.063-.075	.066-.077	.091-.010
CFI	.93	.93	.96	.96	.96
NFI	.92	.92	.95	.95	.95
NNFI	.92	.92	.96	.95	.95
GFI	.83	.83	.90	.89	.75
AGFI	.79	.79	.87	.86	.70
SRMR	.075	.082	.051	.082	.077

(Browne & Cudeck, 1992)

Table 3 shows that the fit values of the tested models for the measuring instruments are in the acceptable range. GFI and AGFI values, which are among the model fit indices in the research, indicate poor fit. Still, studies suggest that the fundamental reason for this is the lack of multivariate normality, and CFI and NNFI values should be taken into account instead of these values (Cheung & Rensvold, 2002). As a result of the first-order CFA analyzes of the choosing teaching as a career and image scales,

model fit was supported, and second-level CFA analyzes were performed to define the high-level structure, taking into account the correlations between the sub-factors. Structural equation modeling was performed by taking the total scores of the choosing teaching and image scales since the model fit criteria obtained for the second level CFA analyzes were considered acceptable. The figural representations of the CFA analyzes of the measurement tools are given, respectively. First, the graphical representation of the scale of choosing teaching as a career is given in Figure 3.

Figure 3. The Measurement Model Defined for The Factor Structure of The Scale Of Choosing Teaching As A Career (Standardized Solutions)

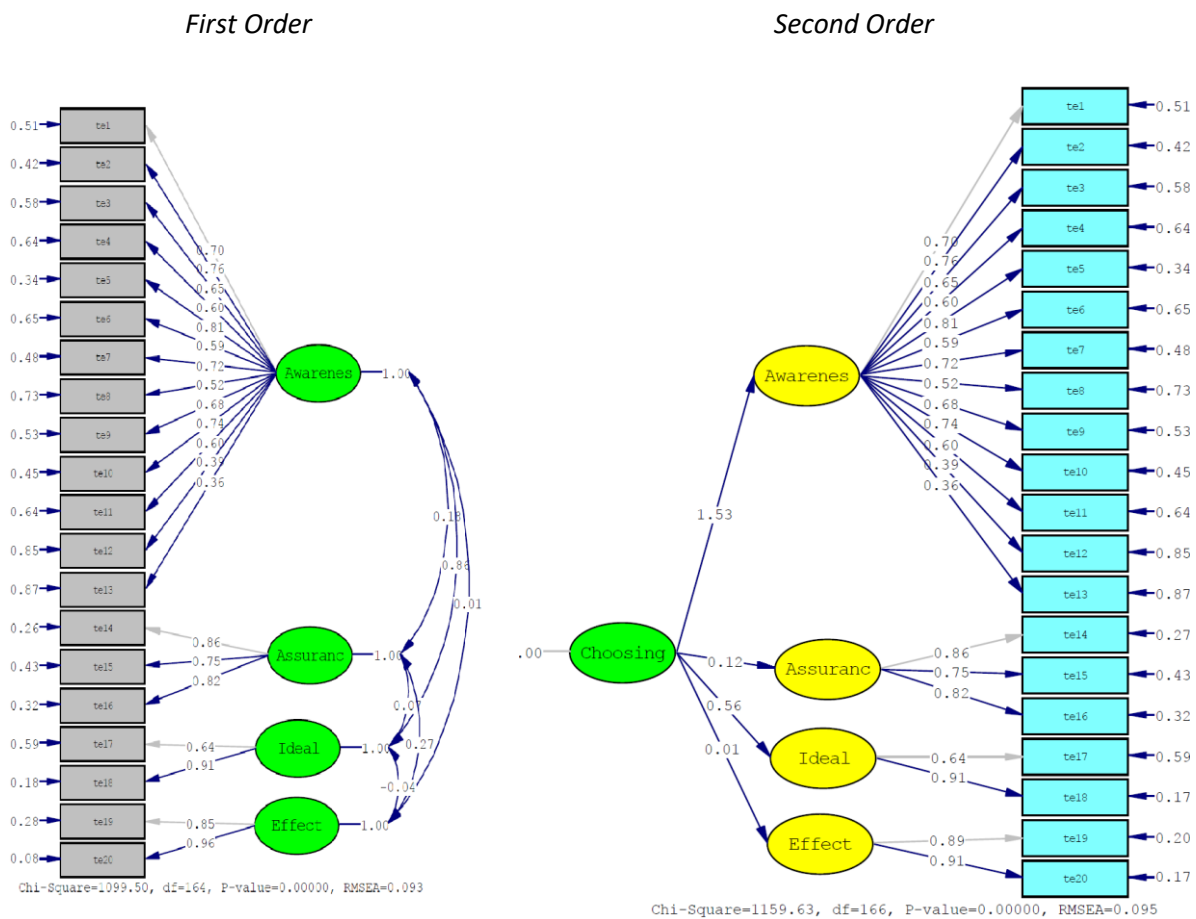

Figure 3 shows that the factor loadings of the items are in the range of $\lambda=0.36-0.96$ and error variance values are in the range of $\epsilon=0.08-0.87$ for the first-order CFA, whereas for the second-order CFA, the factor loadings of the items in the measurement tool are in the range of $\lambda=0.36-0.96$ and error variance values are in the range of $\epsilon=0.08-0.87$. When factor loadings and error variance values were examined, it was determined that two items (te18 and te20) did not have acceptable values, and the local model fit of the measuring tool was low. Still, since general model data fit was ensured, it was accepted that the measuring instrument had sufficient fit, and construct validity was confirmed. When the model-fit in Table 3 is examined, the two-level model of the measurement tool was accepted because the single-level and two-level model data fit were close to each other, and it was expressed as a single score in the original study in which the measurement tool was developed, and a single score was taken into account in the research. After providing evidence for the construct validity of the measurements obtained from the scale of choosing teaching as a career, CFA analyzes were conducted

to provide evidence for the validity of the measurements obtained from the teaching image scale, and the figural representation of the model is given in Figure 4.

Figure 4. The Measurement Model Defined for The Factor Structure of The Teaching Image Scale (Standardized Solutions)

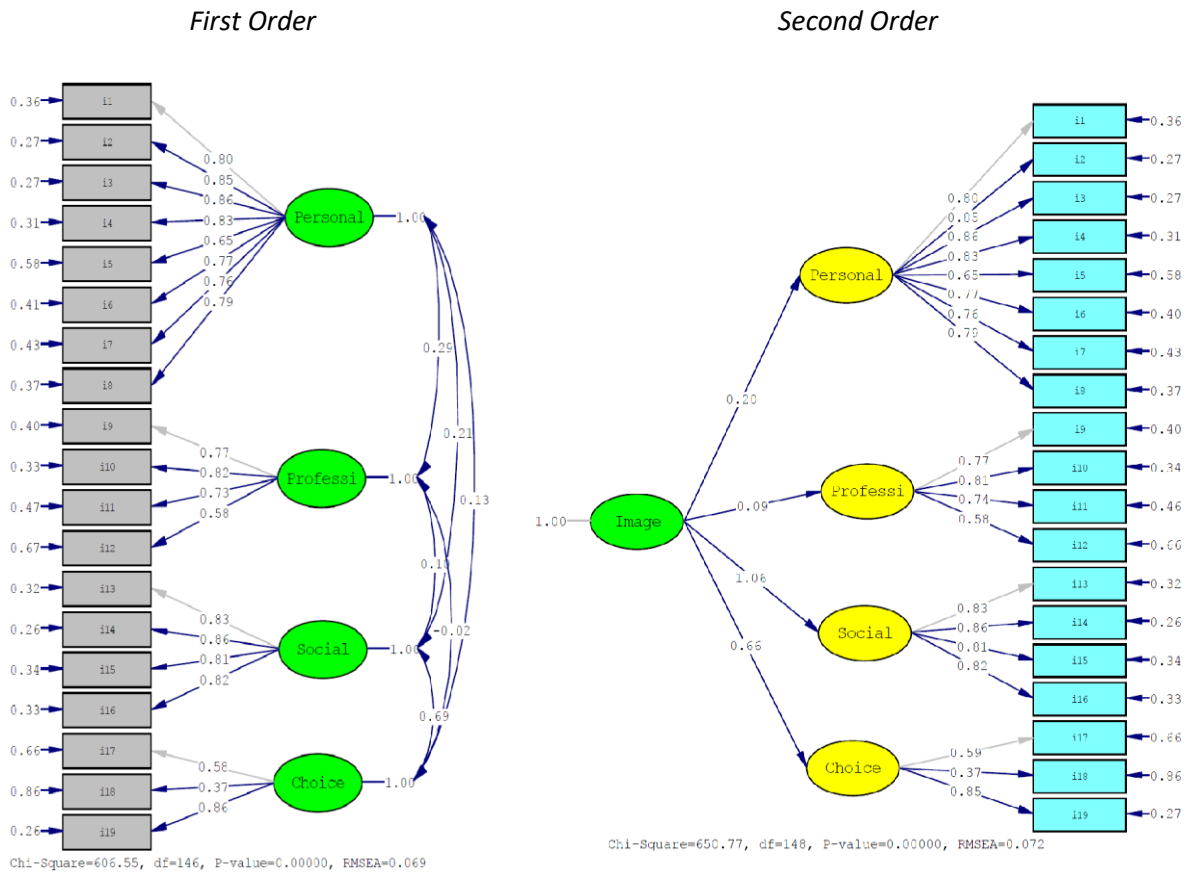

Figure 4 illustrates that in the first-order CFA, the factor loadings of the items of the measurement tool are in the range of $\lambda=0.37-0.86$ and the error variance values are in the range of $\epsilon=0.27-0.86$, and for the second-order CFA, the factor loadings of the items in the measurement tool are in the range of $\lambda=0.37-0.86$, and the error variance values are in the range of $\epsilon=0.27-0.86$. When factor loadings and error variance values were examined, it was determined that all items had acceptable values, and the measurement tool was found to be compatible with both local and general model data, and it was accepted that the measurement tool had sufficient fit. When the model-fit in Table 3 is examined, the two-level model of the measurement tool was accepted because the single-level and two-level model data fit were close to each other, and it was expressed as a single score in the original study in which the measurement tool was developed, and a single score was taken into account in the research. After providing evidence for the construct validity of the measurements obtained from the teaching image scale, CFA analyzes were conducted to provide evidence for the validity of the measurements obtained from the scale of attitude towards teaching as a profession and the figural representation of the model is given in Figure 5.

Figure 5. The Measurement Model Defined for The Factor Structure of Scale for The Attitude Towards Teaching as A Profession (Standardized Solutions)

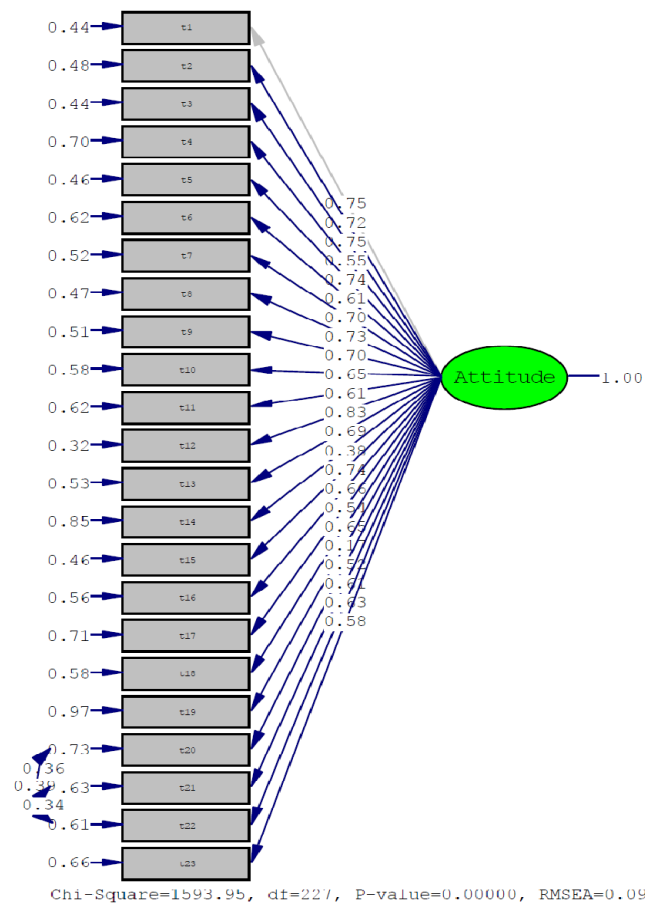

Figure 5 shows that, as a result of CFA, the factor loadings of the items for the scale are in the range of $\lambda=0.17-0.83$, and the error variance values are in the range of $\epsilon=0.32-0.97$. When the factor loadings and error variance values were examined, it was determined that an item (t19) did not have acceptable values and the local model fit of the scale was low. Still, it was accepted that the measurement tool had sufficient fit, and construct validity was ensured since the general model fit was achieved.

After providing evidence for the validity of the measurements obtained from the measurement tools, the Cronbach's alpha, stratified Cronbach's alpha, and McDonald's omega coefficients were calculated for the reliability of the measurements and are given in Table 4.

Table 4. Model Fit Indices for The Scales

<i>Scales and sub-dimensions</i>	<i>N*</i>	<i>Cronbach's Alpha (α)</i>	<i>McDonald's Omega (ω)</i>	<i>Stratified Cronbach Alpha</i>
Choosing Teaching, sub-dimension 1	13	.887	.885	--
Choosing Teaching, sub-dimension 2	3	.852	.855	--
Choosing Teaching, sub-dimension 3	2	.736	.738	--
Choosing Teaching, sub-dimension 4	2	.897	.897	--
Choosing Teaching (whole scale)	20	--	--	.915
Image Scale, sub-dimension 1	8	.927	.929	--
Image Scale, sub-dimension 2	4	.804	.819	--
Image Scale, sub-dimension 3	4	.894	.898	--
Image Scale, sub-dimension 4	3	.662	.678	--
Image Scale (whole scale)	19	--	--	.917
Attitude Scale	23	.931	.941	--

*N: Number of items

Table 4 shows that the reliability coefficients of the measurements obtained from the whole scales and their sub-dimensions varied between .662 and .941. These findings indicate that the findings obtained from the scales are reliable. As a result, it has been determined that the evidence for the reliability and validity of the measurements obtained from the measurement tools used in the research is supported.

2.4. Data Analysis

In data analysis, descriptive statistics were used to describe the sample, skewness and kurtosis values were used for the distribution of the measurements obtained from the measurement tools, Cronbach's alpha, stratified Cronbach's alpha and McDonald's omega coefficients were used for reliability, and confirmatory factor analysis was used for validity. Finally, the generalized linear mediation model (GLM) was used for the mediation role in line with the purpose of the research. LISREL (version 8.80), SPSS (version 25), and Medmod package in Jamovi program were used in data analysis. The significance level of .05 was considered.

2.5. Ethical Permission of Research

This research has the permission of the ethics committee dated 27 October 2022 and numbered 12, which was granted by Ağrı İbrahim Çeçen University.

3. Results

Before establishing the mediation model, the correlations between the variables were examined and are given in Table 5.

Table 5. The Correlations Between Variables

<i>Variables</i>	<i>1</i>	<i>2</i>
1. Choosing teaching	--	
2. Image	.458**	--
3. Attitude	.633**	.376**

*p < .05; **p < .01

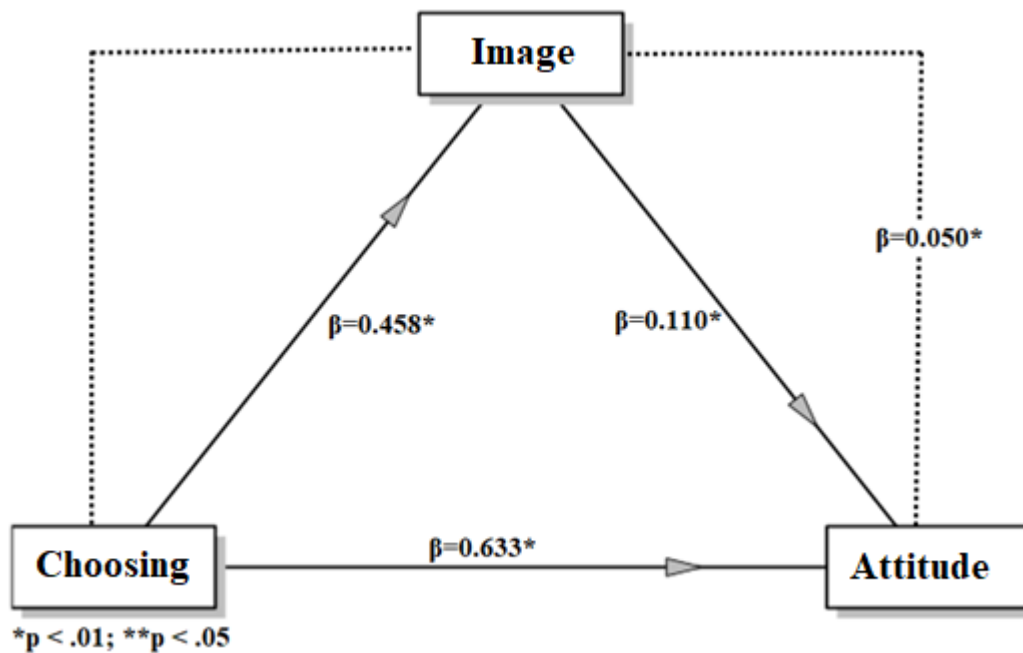
Table 5 shows that all pairwise correlations between variables are statistically significant ($p < .05$). According to Cohen (1988), if the absolute value of the correlation coefficient lies below 0.30, between 0.30 and 0.50, and lies above 0.50, it is interpreted as a small, medium, and strong correlation, respectively. Accordingly, while there is a positive, significant, and medium relationship between choosing teaching as a career and the teaching image, there is a positive, significant, and strong relationship between choosing teaching as a career and the attitude towards teaching as a profession. Finally, it has been determined that there is a positive, significant, and medium relationship between the teaching image and the attitude towards teaching as a profession. Since it has been determined that there are statistically significant relationships between all variables, the mediation model has been tested. While establishing the mediation model, the mediating role of the teaching image in the relationship between the attitude towards teaching and choosing teaching as a career has been examined. The findings related to the established model are given in Table 6.

Table 6. Indirect, Direct and Total Effects for The Model Where Teaching Image Is a Mediation Variable

Effect		B	SE	β	Z
Indirect	Choosing $\Rightarrow$ Image $\Rightarrow$ Attitude	0.05	0.02	.050	3.17**
	Choosing $\Rightarrow$ Image	0.34	0.03	.458	13.27***
	Image $\Rightarrow$ Attitude	0.15	0.05	.110	3.27**
Direct	Choosing $\Rightarrow$ Attitude	0.58	0.03	.582	17.35***
Total	Choosing $\Rightarrow$ Attitude	0.63	0.03	.633	21.01***

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$, SE = Standard Error

Table 6 shows that choosing teaching as a career has a statistically significant effect on the attitude towards teaching as a profession ($\beta = .633$; $Z = 21.01$; $p < .05$). According to this finding, one standard deviation increase in choosing teaching as a career leads to a .633 standard deviation in attitude towards teaching as a profession. The indirect effect in the model established for the mediation of teaching image is statistically significant ($\beta = 0.050$; $Z = 3.17$; $p < .05$). With the addition of teaching image to the model, the relationship between choosing teaching and attitude towards teaching is significant but partially decreases ($\beta = 0.582$; $Z = 17.35$; $p < .05$). The fact that both the indirect and the direct effect are statistically significant indicates that the teaching image has a partial mediation role in the relationship between the attitude towards teaching and choosing teaching. The figural representation of the relationship of the tested model is given in Figure 6.

Figure 6. Figurative Representation Of The Mediation Model

After examining the mediating role of image perception towards teaching, the model was reconstructed for the moderation role. Estimates of the tested model regarding the moderating effect are given in Table 7.

Table 7. The Moderating Effect of Professional Image on The Relationship Between Choosing Teaching and Attitude Towards Teaching

Variables	Path coefficient (b)	SE	Z
Choosing teaching	0.573	.04	14.519***
Image	0.147	.05	3.188**
Choosing teaching*Image	-0.002	.01	-0.555

*p < .05, **p < .01, ***p < .001, SE = Standard Error

Table 7 indicates that teaching image does not have a moderation effect on the relationship between attitude towards teaching as a profession and choosing teaching as a career. It was determined that the interaction of the variables of preference for teaching and image in the table was statistically insignificant ($p > .05$). Accordingly, it has been determined that the image does not have a moderation role. The fact that both the independent variable and the mediator variable are statistically significant indicates mediation, while the insignificant change in both variables demonstrates that it does not have a moderating role.

4. Discussion, Conclusion and Recommendations

The research aims to examine the mediation and moderation effect of the professional image in the relationship between the attitude towards the teaching profession and choosing the profession.

First of all, when the correlation between the variables in the study has been examined, it is determined that all the binary correlations between the attitude towards the teaching profession, choosing the profession, and the professional image are statistically significant. It has been determined that there is a positive and moderate relationship between the teaching image, the mediator variable

in the model, and choosing the teaching profession, the independent variable, and the attitude towards the teaching profession, the dependent variable. It has been determined that there is a positive, significant, and high-level relationship between the attitude towards the teaching profession and the choosing the teaching profession. Similarly, in many studies, it has been determined that the related variables are binarily related (Lim et al., 2000; Liu, 2010; Low et al., 2011; Ünsal & Bağçeci, 2016).

Firstly, the mediation model determined that choosing the teaching profession had a statistically significant effect on the attitude towards teaching. When the mediating status of the teaching image was examined, it was determined that the indirect effect in the established model was statistically significant ($\beta = 0.050$; $Z = 3.17$; $p < .05$). With the addition of the teaching image to the model, it was concluded that the relationship between choosing the teaching profession and the attitude towards the teaching profession decreased partially but was still significant ($\beta = 0.582$; $Z = 17.35$; $p < .05$). As a result of this situation, it has been determined that the teaching image has a partial mediating role in the relationship between the attitude towards teaching and choosing the teaching profession. Accordingly, it is seen that the image of the teaching profession should also be increased to improve the attitude towards the teaching profession. Similarly, Tengilimoğlu and Öztürk (2004) emphasized the importance of teacher image by stating that the image of the teacher in the society is an expression of trust in teachers and the respect shown towards the teaching profession. In addition, it has been determined that the image of the teaching profession is statistically effective in the preference of the teaching profession. Accordingly, the perception of the professional image towards the teaching profession should be improved to increase the level of selection of the teaching profession by the individuals who took the university entrance exam. In the studies, since teaching in Turkey is perceived as an ordinary and fixed-income profession, it is preferred by only a particular part of the society (Aksu et al., 2010; Gönülaçar, 2016). If larger masses in society prefer the teaching profession, more talented and successful individuals can become teachers. If the quality of the education system is desired to be increased, it is possible to contribute to increasing the quality of education by making the teaching profession a preferable and respected profession; as Schleicher (2012) stated, "The quality of the education system does not exceed the quality of the teachers anywhere in the world." In many studies, it has been stated that how the teaching profession is perceived by the society and the professional image of teachers who provide educational services are essential (Bağçeci et al., 2013; TEDMEM, 2014).

Secondly, when the attitude towards teaching and the effect of the teaching image in choosing the profession were examined, it was determined that the image perception towards teaching did not have a moderating effect on the relationship between the attitude towards teaching and choosing the teaching profession. In other words, the relationship between the attitude towards teaching and choosing the teaching profession is not affected by the teaching image. In other words, the image of teaching did not have an effect that would increase, decrease or change the direction of the relationship between the attitude towards teaching and choosing the teaching profession. The main reason for this situation may be due to the fact that there is a moderately significant relationship between the image of teaching, attitude towards teaching, and preferring teaching, while there is a highly significant relationship between attitude towards teaching and preferring teaching.

In the study, it was concluded that, in general, the image of teaching did not have a moderating effect on the relationship between attitude towards teaching and choosing the teaching profession, but only a partial mediation effect. This result is essential in revealing complex relationships and causal relationships as well as simple relationships between variables.

Within this respect, in future studies, the factors affecting the attitudes of teacher candidates, their professional preference, and professional image perception can be examined. Individuals who are considering choosing the teaching profession can be guided to the profession by measuring their attitude and image perception towards teaching for the purpose of vocational guidance. Similar studies can be conducted on students (for example, on students in initial teacher certification programs), who are studying at different faculties apart from educational faculties, and who plan to become teachers in the future. The most significant share in increasing the teaching profession image belongs to the Ministry of National Education. It is recommended to pay attention to these issues while developing current education policies. Again, it is thought that the ministry will contribute positively to the image of the teaching profession in practices such as improving the working conditions of the teaching profession, expanding personal rights, etc. In this way, it will be possible for more individuals to choose the teaching profession. In addition, in-service seminars can be organized for teachers who are actively working in the Ministry of National Education in order to contribute to the positive development of the perception, that is, the image, of the teaching profession in the society.

In education faculties, courses that may improve the professional image of teacher candidates can be offered.

References

- Abbasoğlu, E., & Öncü, E. (2013). Beden eğitimi öğretmenleri adaylarının benlik saygıları ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 407-425.
- Akpınar, E., Yıldız, E., & Ergin, Ö. (2006). Fen bilgisi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (19), 56-62.
- Aksu, M., Demir, C. E., Daloglu, A., Yıldırım, S., & Kiraz, E. (2010). Who are the future teachers in Turkey? Characteristics of entering student teachers. *International journal of educational development*, 30(1), 91-101. <https://doi.org/10.1016/j.ijedudev.2009.06.005>
- Akyol, A., & Aslan, D. (2006). Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve mesleki benlik saygılarının incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(2), 51-60.
- Alım, M., & Bekdemir, Ü. (2006). Coğrafya öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Milli Eğitim Dergisi*, 172, 263-275.
- Alkan, M. F. (2018). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının incelenmesi. *SDU International Journal of Educational Studies*, 5(1), 13-21.
- Ansari, P. D., & Malik, P. D. (2013). Image of an effective teacher in 21 st century classroom. *Journal of Educational and Instructional Studies*, 3(4), 61-64.
- Bağçeci, B., Çetin, B., & Ünsal, S. (2013). Öğretmenlerin mesleki imaj ölçeği. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 12(1), 34-48.
- Barich, H., & Kotler, P. (1991). A framework for marketing image management. *Sloan Management Review*, 32(2), 94-104.
- Bozdoğan, A. E., Aydın, D., & Yıldırım, K. (2007). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 83-97.

- Brown, T. A. (2015). *Confirmatory factor analysis for applied research*. Guilford Publications.
- Browne, M. W., & Cudeck, R. (1992). Alternative ways of assessing model fit. *Sociological Methods & Research*, 21(2), 230-258. <https://doi.org/10.1177/0049124192021002005>
- Cheung, G. W., & Rensvold, R. B. (2002). Evaluating goodness-of-fit indexes for testing measurement invariance. *Structural equation modeling*, 9(2), 233-255. https://doi.org/10.1207/S15328007SEM0902_5
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2nd ed.). Psychology Press.
- Çapa, Y., & Çil. N. (2000). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 69-73.
- Çetinkaya, Z. (2009). Türkçe öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının belirlenmesi. *İlköğretim Online*, 8(2), 298-305.
- Çiçek Sağlam, A. (2008). Müzik öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 59-69.
- Demirtaş, H., Cömert, M., & Özer, N. (2011). Öğretmen adaylarının özyeterlik inançları ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 36(159), 97-111.
- Doğan, T., & Çoban, A. E. (2009). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 34(153), 157-168.
- Dönmez, C., & Uslu, S. (2013). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(11), 42-63.
- Emiroğlu, N. (2000). Sağlık personelinin ve toplumun hemşirelik imajı. *Hemşirelik Araştırma Dergisi*, 1, 9-18.
- Erkuş, A., Sanlı, N., Bağlı, M. T., & Güven, K. (2000). Öğretmenliğe ilişkin tutum ölçeği geliştirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 25(116), 27-33.
- Gottfredson, L. S. (1981). Circumscription and compromise: A developmental theory of occupational aspirations. *Journal of Counseling Psychology*, 28(6), 545-579. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.28.6.545>
- Gönülaçar, Ş. (2016, Ocak). Türkiye’de öğretmen imajı ve itibarı üzerine bir inceleme. [İnceleme Yazısı]. https://www.academia.edu/20607351/T%C3%BCrkiye_de_%C3,96,C4.
- Güdüm, G., & Kavas, A. (1993). Türk, Japon, Alman ve Amerikan menşeli ürünlere karşı genel tutum ve algılamalar üzerine karşılaştırmalı bir imaj çalışması. *Pazarlama Dünyası*, 7(39), 20-27.
- Gürbüz, H., & Kısoglu, M. (2007). Tezsiz yüksek lisans programına devam eden fen-edebiyat ve eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları (Atatürk Üniversitesi Örneği). *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 71-83.
- Hacıömeroğlu, G., & Şahin-Taşkın, Ç. (2010). Fen bilgisi öğretmenliği ve ortaöğretim fen ve matematik alanları eğitimi bölümü öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 77-90.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayıncılık.

- Karatekin, K., Merey, Z., & Keçe, M. (2015). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 70-96.
- Kılınçer, Ö., & Afacan, Ş. (2019). Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(2), 563-594.
- Kıroğlu, K., & Elma, C. (2009). *Eğitim bilimlerine giriş*. Pegem Akademi. <https://doi.org/10.14527/9786052412626>
- Lim, V. K., Teo, T. S., & See, S. K. (2000). Perceived job image among police officers in Singapore: Factorial dimensions and differential effects. *The Journal of Social Psychology*, 140(6), 740-750. <https://doi.org/10.1080/00224540009600514>
- Liu, P. (2010). Examining Perspectives of Entry-level Teacher Candidates: A Comparative Study. *Australian Journal of Teacher Education*, 35(5), 56-78. <https://doi.org/10.14221/ajte.2010v35n5.5>
- Low, E. L., Lim, S. K., Ch'ng, A., & Goh, K. C. (2011). Pre-service teachers' reasons for choosing teaching as a career in Singapore. *Asia Pacific Journal of Education*, 31(2), 195-210. <https://doi.org/10.1080/02188791.2011.567441>
- Official Gazette (1973). *Milli Eğitim Temel Kanunu*. Retrieved October 1, 2021, from <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/14574.pdf>
- Övet, O. (2006). *Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörlerin belirlenmesi* (Yayın No. 190099) [Yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi]. YÖK. <https://tez.yok.gov.tr>
- Özbek, R., Kahyaoğlu M., & Özgen, N. (2007). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 221-232.
- Özcan, M., & Eranıl, A. K. (2018). Meslek seçimi kapsamında: anne baba tutumu ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutum. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 7(2), 1291-1304. <https://doi.org/10.7884/teke.4120>
- Özdemir, T., & Orhan, M. (2020). İlkokul ve ortaokul öğretmenlerinin mesleki imaj algıları ile örgütsel adanmışlık davranışları arasındaki ilişki. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 132-147.
- Özder, H., Konedralı, G., & Zeki, C. P. (2010). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi [Educational Administration: Theory and Practice]*, 16(2), 253-275.
- Özgenel, M., Işık, M., & Bahat, İ. (2019). Öğretmenlik imajı: bir ölçek geliştirme çalışması. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 52(3), 869-890. <https://doi.org/10.30964/auebfd.461440>
- Polat, S. (2011). Üniversite öğrencilerine göre Kocaeli Üniversitesi'nin örgütsel imajı. *Eğitim ve Bilim*, 36 (160), 106–119.
- Roberts, L. M. (2003). Changing faces: Professional image construction in diverse organizational settings. *Academy of Management Review*, 30, 685–711. <https://doi.org/10.5465/amr.2005.18378873>

- Schleicher, A. (2012, Temmuz). Daha iyi okullar için verilerden yararlanmak [Video]. TED Konferansları. http://www.ted.com/talks/andreas_schleicher_use_data_to_build_better_schools?language=tr#t-3751
- Şişman, M. (2002). *Öğretmenliğe Giriş*. Pegem A Yayıncılık.
- TEDMEM. (2014). *2014 Eğitim Değerlendirme Raporu*. (TEDMEM Değerlendirme Dizisi 1). Eğitim Derneği Yayınları.
- Temizkan, M. (2008). Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerine bir araştırma, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(6), 461-486.
- Tengelimoğlu, D., & Öztürk, Y. (2004). *İşletmelerde halkla ilişkiler*. Seçkin Yayıncılık.
- Tezcan, G., & Genç, S. Z. (2015). İlköğretim öğretmen adaylarının kariyer planları ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *KSDB, Hüseyin Hüsnü Tekişik Özel Sayısı*, 1(7), 253-262.
- Ünsal, S., & Bağçeci, B. (2016). Öğretmenlerin mesleki imajlarına ilişkin görüşleri ve mesleki imaja etki eden faktörler. *Journal of Human Sciences*, 13(3), 3905-3926. <https://doi.org/10.14687/jhs.v13i3.3908>
- Üstüner, M. (2006). Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması, *Eğitim Yönetimi Dergisi*, 12(45), 109-127.

Geniş Özet

1.Giriş

Eğitim, bireyi yaşama bilişsel duyuşsal ve psikomotor alanlarında hazırlayan, toplum veya ulusun gelişim ve kalkınmasına katkıda bulunan önemli ve karmaşık bir sistem olarak tanımlanmaktadır (Özgenel vd., 2019). Bu sistem içinde önemli bir yere sahip olan ve sistemin işleyişi ve gelişmesinde önemli bir katkı sağlayan unsur ise öğretmendir (Ansari ve Malik, 2013; Kıroğlu ve Elma, 2009). Özellikle pandemi döneminde hem uzaktan eğitimde hem de yüz yüze eğitimde öğretmenlik mesleğinin önemi bir kez daha ortaya çıkmıştır.

Öğretmenliğin başka meslek gruplarına göre daha seçkin özelliklere sahip olması gerekmektedir. Bu özellikleri, Şişman (2002) yaratıcılık becerisi, anadili iyi kullanma becerisi, kendine güvenme, duyarlı ve yardım sever olma, empati kurabilme, demokratik düşünme ve davranma, kişisel gelişime önem verme, öğrenci ve öğretmeye karşı olumlu tutum, öğrenci ile iyi iletişim, ön yargılı davranışlardan kaçınma vb. niteliklere sahip olmak şeklinde belirtmiştir. Bireylerin öğretmenlik mesleğini “neden seçtikleri” ve öğretmenlik mesleğini “nasıl gördükleri” düşüncesi öğretmenliğin sıradan bir meslek olmadığını, hemen her aşamada üzerinde ciddiyet ve önemle durulması gereken bir meslek olduğu gerçeğini ortaya koyar (Özbek vd., 2007).

Diğer mesleklerden farklı olarak, öğretmenlik mesleği geniş bir insan kitlesi ile iletişim ve etkileşim gerektirir. Öğretmenlik mesleğinin toplum tarafından nasıl algılandığı yani, toplumun öğretmenlik mesleğine yönelik algıları ve toplum üzerindeki öğretmenin bıraktığı izler öğretmenlik mesleğinin imajını şekillendirmektedir (Polat, 2011). Ayrıca öğretmenlik yapan kişilerin kendi mesleklerine yönelik kişisel algıları, öğretmenlik yapan bu kişilerin mesleki imajında belirleyici olduğu ve bu durumun da öğretmenlerin mesleklerine yönelik tutumlarını şekillendirdiği söylenebilir (Özdemir ve Orhan, 2020).

Yukarıda ifade edilen, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum, öğretmenlik imajı ve öğretmenlik mesleğini tercih etme durumu alanyazın incelendiğinde birbiri ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Bu ilişkinin nasıl olduğunun ortaya konulması açısından, bu çalışmada öğretmenlik mesleğinde önemli bir yere sahip olan mesleğe yönelik tutum ile mesleği tercih etme arasındaki ilişkide meslek imajının aracılık ve düzenleyicilik etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu sayede, öğretmenliğe yönelik tutumu etkileyebileceği düşünülen öğretmenlik imajının dolaylı etkilerinin belirlenmesinin öğretmenlik mesleğinin gelişimine katkı sunacağı düşünülmektedir. Ayrıca, çalışmada öğretmen adaylarının gözünden öğretmenlik mesleğini tercih etme, öğretmenlik imajı ve öğretmenliğe yönelik tutumların ortaya konulması önem arz etmektedir. Bununla birlikte, Öğretmen yetiştirme uygulamalarında ve öğretmenlerin çalışma koşullarında sürekli değişiklikler olmaktadır. Bu nedenle öğretmen yetiştirme programlarında öğrenim gören öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumların belirlenmeye ilişkin güncel araştırmaların yapılması da oldukça önemlidir (Üstüner, 2006).

Araştırma kapsamında, (1) Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ile öğretmenlik mesleğini tercih etme arasındaki ilişkide öğretmenlik imajının aracılık rolünün olabileceği düşünülerek genelleştirilmiş regresyon analizi ile kurulan öğretmenlik imajının aracılık etkisini gösteren modelin test edilmesi, (2) öğretmenliğe yönelik tutum ile öğretmenlik mesleğini tercih etme arasındaki ilişkinin öğretmenlik imajından etkilenip etkilenmediğini (öğretmenlik imajına bağlı olup olmadığını) incelemek amacıyla da öğretmenlik imajının düzenleyicilik etkisini gösteren modelin test edilmesi amaçlanmıştır.

2.Yöntem

Araştırmada iki değişken arasındaki ilişkide başka bir değişkenin aracılık rolü incelendiğinden nicel araştırma yaklaşımlarından yordayıcı korelasyonel model ile yürütülmüştür. Var olan durumun betimlenmesi sürecinde örneklemin büyük olması ölçümlerin güvenilirliğine ve ölçümlere dayalı yapılan çıkarımların geçerliğine katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda mevcut çalışmada büyük bir örnekleme ulaşılmıştır.

Araştırmanın problem durumuna uygun olarak, araştırmanın evrenini öğretmen adayları oluşturmaktadır. "Araştırmanın örneklemini, seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemi" ile belirlenen 758 öğretmen adayından oluşmaktadır. Veri inceleme ve temizleme sürecinde bazı katılımcıların kayıp ve uç değerlere sahip olduğu belirlenmiş ve araştırmanın kapsamı dışında bırakılmış olup son durumda toplam 663 öğretmen adayı üzerinden araştırmanın sonuçları raporlanmıştır. Araştırma kapsamındaki öğretmen adaylarının seçilmesinde ulaşılabilirlik etkili olmuştur. Öğretmen adayları 2020-2021 güz döneminde gönüllülük esasına dayalı olarak araştırmaya katılmıştır. Araştırmanın örneklemini Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki bir devlet üniversitesinde öğrenim gören öğretmen adaylarından oluşmaktadır.

Araştırmanın amacı doğrultusunda veri toplama aracı olarak, kişisel bilgi formu, Övet'in (2006) geliştirdiği "Öğretmenlik mesleğini tercih etme ölçeği", Özgenel vd.'nin (2019) geliştirdiği "Öğretmenlik imajı ölçeği" ve Erkuş vd.'nin (2000) geliştirdiği "Öğretmenliğe yönelik tutum ölçeği" kullanılmıştır.

Ölçme araçlarından elde edilen ölçümlerin dağılımlarını belirlemek için çarpıklık ve basıklık katsayıları incelenmiş, elde edilen değerlerin ± 1 aralığında olduğu belirlenmiş ve ölçümlerin normal dağılıma yakın olduğu kabul edilmiştir. Ölçme araçlarından elde edilen ölçümlerin normal dağılım durumu incelendikten sonra ölçümlerin güvenilirlik ve geçerliğine kanıt sağlanmaya çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda ölçümlerin yapı geçerliği kanıtı olarak doğrulayıcı faktör analizi, güvenilirlik kanıtı olarak ise Cronbach alfa, tabakalı Cronbach alfa ve McDonald omega değerleri hesaplanıp raporlanmıştır.

Doğrulayıcı faktör analizi ile elde edilen kestirimlerin doğru ve tutarlı olması için test edilmesi gereken bazı varsayımlar bulunmaktadır. Bu bağlamda ilk olarak veri setindeki kayıp değerler belirlenmiş ve araştırma kapsamının dışında tutulmuştur. Daha sonra ise uç değerler belirlenerek araştırmadan çıkartılmıştır. Diğer bir varsayım olan örneklem büyüklüğünün yeterli olduğu belirlenmiştir. Çoklu bağlantı sorunu için maddeler arası ikili korelasyonlar incelenmiş ve tüm ölçme araçları için .80'den büyük korelasyonlar olmadığı bulunmuştur. Son olarak çok değişkenli normallik varsayımları incelenmiş ve üç ölçme aracının da çok değişkenli normallik varsayımını sağlamadıkları tespit edilmiştir. Çok değişkenli normallik varsayımı sağlamadığı için Brown'un (2015, s.76.) önerdiği "güçlü en çok olabilirlik (robust maximum likelihood, MLR)" parametre kestirim yöntemi kullanılmıştır. Tüm varsayımlar test edilmiş ve ölçme araçlarından elde edilen ölçümlerin geçerliğine kanıt için DFA sonuçları sunulmuştur.

Tercih ve imaj ölçeklerinin birinci düzey DFA analizleri sonucunda model veri uyumu sağlanmış ve alt faktörler arasındaki korelasyonlar dikkate alınarak üst düzey yapı tanımlanması için ikinci düzey DFA analizleri gerçekleştirilmiştir. İkinci düzey DFA analizlerine ilişkin elde edilen model veri uyum ölçütlerinin kabul edilebilir olduğu belirlenmiştir. Öğretmenliğe yönelik tutum ölçeğinden elde edilen ölçümlerin de DFA analizi sonucunda genel model veri uyumu sağlandığı ve ilgili yapının doğrulandığı belirlenmiştir.

Ölçümlerin güvenilirliği için hesaplanan Cronbach alfa, tabakalı Cronbach alfa ve McDonald omega katsayılarının ölçme araçlarının bütünü ve alt faktörlerinden elde edilen ölçümler için .662 ile .941 aralığında değiştiği bulunmuştur. Bu bulgular ölçme araçlarından elde edilen bulguların güvenilir olduğunu göstermektedir. Sonuç olarak araştırma kapsamında kullanılan ölçme araçlarından elde edilen ölçümlerin güvenilir ve geçerliğine ilişkin kanıtların sağlandığı tespit edilmiştir.

Veri analizlerinde LISREL (versiyon 8.80), SPSS (versiyon 25) ve Jamovi programındaki Medmod paketi kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık için .05 alfa düzeyi dikkate alınmıştır.

3.Bulgular

Aracılık modeli kurulmadan önce, araştırma kapsamındaki değişkenler arasındaki korelasyonlar incelenmiş, değişkenler arasındaki tüm ikili korelasyonların istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür ($p < .05$). Öğretmenlik mesleğini tercih etme ile öğretmenliğe yönelik imaj arasında pozitif yönde anlamlı ve orta düzeyde ilişki bulunmakta iken, öğretmenlik mesleğini tercih etme ile öğretmenliğe yönelik tutum arasında pozitif yönde anlamlı ve yüksek ilişki olduğu belirlenmiştir. Son olarak öğretmenliğe yönelik imaj ile öğretmenliğe yönelik tutum arasında pozitif yönde anlamlı ve orta düzeyde ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Tüm değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkilerin olduğu belirlendiğinden aracılık modelinin test edilmesine geçilmiştir. Aracılık model kurulurken öğretmenliğe yönelik tutum ile öğretmenlik mesleğini tercih etme arasındaki ilişkide öğretmenliğe yönelik imaj algısının aracılık rolünün olma durumu incelenmiştir.

Kurulan aracılık modelinde, öğretmenliğe yönelik tutumun üzerinde öğretmenlik mesleğini tercih etmenin istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olduğu görülmüştür ($\beta = .633$; $Z = 21.01$; $p < .05$). Öğretmenliğe yönelik imaj algısının bu ilişkide aracılık etme durumu için kurulan modeldeki dolaylı etkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($\beta = 0.050$; $Z = 3.17$; $p < .05$). İmaj algısının modele eklenmesiyle tercih etme ile tutum arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu fakat kısmen düştüğü tespit edilmiştir ($\beta = 0.582$; $Z = 17.35$; $p < .05$). Hem dolaylı etkiye ait yol katsayısının hem de doğrudan etkiye ait yol katsayısının istatistiksel olarak anlamlı olması öğretmenliğe yönelik imaj algısının öğretmenliğe yönelik tutum ile öğretmenlik mesleğini tercih etme arasındaki ilişkide kısmi aracılık rolüne sahip olduğunu göstermektedir.

Öğretmenliğe yönelik imaj algısının aracılık rolü incelendikten sonra, düzenleyicilik rolü için model yeniden kurulmuştur. Kurulan modelde öğretmenliğe yönelik imaj algısının öğretmenliğe yönelik tutum ile öğretmenlik mesleğini tercih etme arasındaki ilişki üzerinde düzenleyicilik etkisinin de olmadığı belirlenmiştir.

4. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırma kapsamında öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ile mesleği seçme arasındaki ilişkide meslek imajının aracılık ve düzenleyicilik etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

İlk olarak araştırmada yer alan değişkenler arasındaki korelasyon incelendiğinde, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum, mesleği seçme ve meslek imajı arasındaki tüm ikili korelasyonların istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Modelde aracı değişken rolünü üstlenen öğretmenlik meslek imajının, bağımsız değişken olan öğretmenlik mesleğini tercih etme ve bağımlı değişken olan öğretmenlik mesleğine yönelik tutum arasında pozitif yönde anlamlı ve orta düzeyde bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ile öğretmenlik mesleğini tercih etme arasında ise pozitif yönde anlamlı ve yüksek düzeyde bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Yapılan birçok araştırmada da benzer şekilde ilgili değişkenlerin ikili olarak ilişkili olduğu belirlenmiştir (Lim vd., 2000; Liu, 2010; Low vd., 2011; Ünsal & Bağçeci, 2016).

İlk olarak kurulan aracılık modelinde, öğretmenliğe yönelik tutumun üzerinde öğretmenlik mesleğini tercih etmenin istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olduğu belirlenmiştir. Öğretmenliğe yönelik imajın bu ilişkide aracılık etme durumu incelendiğinde ise kurulan modeldeki dolaylı etkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($\beta = 0.050$; $Z = 3.17$; $p < .05$). Öğretmenliğe yönelik imajın modele eklenmesiyle öğretmenlik mesleğini tercih etme ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutum arasındaki ilişkinin kısmen düştüğü ancak hala anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($\beta = 0.582$; $Z = 17.35$; $p < .05$). Bu durum neticesinde öğretmenliğe yönelik imajın, öğretmenliğe yönelik tutum ile öğretmenlik mesleğini tercih etme arasındaki ilişkide kısmi aracılık rolüne sahip olduğu belirlenmiştir. Buna göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutumun artırılması için öğretmenlik meslek imajın da artırılması gerektiği görülmektedir. Benzer olarak, Tengilimoğlu ve Öztürk (2004) toplumdaki öğretmen imajının, öğretmenlere duyulan güven ile öğretmenlik mesleğine yönelik gösterilen saygınlığın ifadesi olduğunu belirterek, öğretmen imajının önemini vurgulamıştır. Ayrıca öğretmenlik mesleğinin tercih edilmesinde öğretmenlik meslek imajının da istatistiksel olarak etkili olduğu tespit edilmiştir. Buna göre üniversite sınavına giren bireylerin öğretmenlik mesleğini tercih etme düzeylerinin artırılması için öğretmenlik mesleğine yönelik mesleki imaj algısının yükseltilmesi gerektiği açıktır. Toplumda daha geniş kitlelerin öğretmenlik mesleğini tercih etmesi sağlandığı takdirde, daha yetenekli, başarılı bireylerin öğretmen olmaları sağlanabilir. Çünkü Schleicher (2012)'inde belirttiği gibi *"Dünyanın hiçbir yerinde eğitim sisteminin kalitesi, öğretmenlerin kalitesini geçmiyor."* Eğer eğitim sisteminin kalitesi artırılsaydı, öğretmenlik mesleğinin tercih edilebilir, saygı duyulan bir meslek haline getirilerek eğitim kalitesinin artırılmasına katkı sunulabilir. Yapılan birçok araştırmada da öğretmenlik mesleğinin toplum tarafından nasıl algılandığı ve eğitim hizmeti sunan öğretmenlerin mesleki imajının önemli olduğu belirtilmiştir (Bağçeci vd., 2013; TEDMEM, 2014).

İkinci olarak, öğretmenliğe yönelik tutum ile öğretmenlik mesleğini tercih etmede arasındaki ilişkide öğretmenlik imajının düzenleyicilik etkisini incelendiğinde ise, öğretmenliğe yönelik imaj algısının öğretmenliğe yönelik tutum ile öğretmenlik mesleğini tercih etme arasındaki ilişki üzerinde düzenleyicilik etkisinin olmadığı belirlenmiştir. Yani, öğretmenliğe yönelik tutum ile öğretmenlik mesleğini tercih etme arasındaki ilişki, öğretmenlik imajından etkilenmemektedir. Yani, öğretmenlik

imajı, öğretmenliğe yönelik tutum ve öğretmenlik mesleğini tercih etme arasında var olan ilişkide gücünü artırıcı, azaltıcı ya da yönünü değiştirecek bir etki yapmamıştır. Bu durumun temel sebebi, öğretmenlik imajının, öğretmenliğe yönelik tutum ve öğretmenliği tercih etme arasında orta düzeyde anlamlı ilişkiye var iken, öğretmenliği yönelik tutum ile öğretmenliği tercih etme arasında ise yüksek düzeyde anlamlı ilişki olmasından kaynaklanmış olabilir.

Araştırmada, genel olarak, öğretmenliğe yönelik tutum ile öğretmenlik mesleğini tercih etme arasındaki ilişkide öğretmenlik imajının düzenleyicilik etkisinin olmadığı, sadece kısmi aracılık etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bu sonuç, değişkenler arasındaki basit ilişkilerin yanı sıra, karmaşık ilişkilerin ve nedensel ilişkilerinden ortaya konulması açısından önemlidir.

Yapılacak araştırmalarda öğretmen adaylarının tutumlarını, mesleki tercih ve mesleki imaj algısını nelerin etkilediği araştırılabilir. Öğretmenlik mesleğini tercih etmeyi düşünen bireylerde mesleki rehberlik amacıyla öğretmenlik yönelik tutum ve imaj algısı ölçülerek mesleğe yönlendirme yapılabilir. Benzer araştırmalar, eğitim fakültesinde öğrenim görmeyen, farklı fakültelerde öğrenim gören ve ilerleyen süreçlerde öğretmen olmayı planlayan öğrenciler (örneğin, formasyon öğrencileri) üzerinde gerçekleştirilebilir. Öğretmenlik mesleğinin imajının artırılmasında en büyük pay Milli eğitim bakanlığına düşmektedir. Güncel eğitim politikaları geliştirilirken bu hususlara dikkat edilmesi önerilmektedir. Yine, bakanlık tarafından öğretmenlik mesleğinin çalışma koşullarının iyileştirilmesi, özlük haklarının genişletilmesi vb. uygulamalarında öğretmenlik mesleğinin imajına olumlu katkılar sunacağı düşünülmektedir. Bu sayede daha fazla bireyin öğretmenlik mesleğini tercih etmesini sağlanabilecektir. Ayrıca, öğretmenlik mesleğinin toplumdaki algısını, yani imajının olumlu yönde geliştirilmesine katkı sunmak amacıyla MEB de aktif olarak görev yapan öğretmenlere hizmet içi seminerler düzenlenebilir. Eğitim fakültelerinde öğretmen adaylarına mesleki imajı geliştirecek dersler konulabilir.

Yayın Etiği Beyanı

Bu araştırmanın, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi tarafından 27.01.2022 tarihinde 12 sayılı kararıyla verilen etik kurul izni bulunmaktadır. Bu araştırmanın planlanmasından, uygulanmasına, verilerin toplanmasından verilerin analizine kadar olan tüm süreçte “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Bu araştırmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamıştır. Bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Makale yazarlarının katkıları eşit miktardadır.

Çatışma Beyanı

Araştırmanın yazarları olarak herhangi bir çıkar/çatışma beyanımız olmadığını ifade ederiz.